

fordrer. Derfor synes jeg, man burde, hvis det var muligt, udstrække Laanets Tilbagebetaling over et længere Tidsrum. Det vilde i mange Tilfælde være heldigt. § 1 f. staar, at ethvert Medlem skal have Ret til i Løbet af hvert Regnskabsaar af Foreningen at erholde Driftsforstud til et samlet Beløb af 50 Kr. for hvert Kreatur. Jeg har nu lyst til at spørge: Vil ikke Bestyrelsen i visse Tilfælde være uheldig stillet? Naar et Medlem først er optaget, kan der ikke nægtes ham Laan, men hvis nu Bestyrelsen er kommen til det Resultat, at han i økonomisk Henseende er bleven i den Grad reduceret, at der ikke kan betros ham noget, vil den saa ikke alligevel af Hensyn til Bestemmelserne i Loven være tvungen til at give ham Laan, uagtet han ingen som helst Garanti byder? Det var disse Bemærkninger, jeg havde lyst at gøre.

Landbrugsministeren (Sehested).

Der er fremkommet forskellige Bemærkninger, til hvilke jeg skal knytte nogle Ord. Fra det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Hansen) er der fremkommet en Udtalelse om, at det var et for højt Maksimum, der var sat i § 1 med Hensyn til Laanenes Størrelse, idet det ærede Medlem mente, at Risikoen derved vilde blive for stor, idet den største Risiko er, hvor de største Laan komme. Det har det ærede Medlem ganste Ret i; men dels er det jo saaledes, som det er fremhævet af en senere Taler, at det staar enhver Forening frit for at sætte Maksimum saa lavt, Foreningen vil. Her er kun sat en Maksimumsgrænse i Loven, men enhver Forening vil altsaa selv kunne varetage sin egen Interesse, og dels vil det jo ikke være heldigt at sætte dette Maksimum altfor lavt, for jeg tror nok, at ærede Medlemmer have Ret, som have udtalt, at vi skulle se at faa de større Ejendomsbesiddere med ind i disse Foreninger; thi saa vi kun de smaa, vil Foreningen mangle den fornødne Støtte. Det solidariske Ansvar, som jo det hele er baseret paa, vil ikke virke tilstrækkeligt, naar vi ikke faa de større og solide Landejendomsbesiddere med. Det ærede Medlem mente, at det vilde være en Hindring for Lovens Fremgang, at Indsluddet ved Indtrædelser i Foreningen var sat til 2 Kr. pr. Kreatur, og han mente, det vilde volde en Del, der vilde træde ind i Foreningen, Kansselighed. Jeg er nu ikke af den Mening. Et Indstud af 2 Kr. pr. Kreatur kan ganste sikkert ikke hindre nogen solid Landmand i at gaa ind i en saadan Forening, som efter min Mening yder ham billige Driftslaan til Tider, hvor han ikke vil

have Penge i Kassen; men det er jo en Skønsag, og det kan der jo opløses yderligere om, saa at man muligvis kan komme til at forandre denne Bestemmelse. Der er ganste vist ikke i Lovforslaget givet Bestyrelsen Bemyndigelse til at gaa under 2 Kr. pr. Kreatur — det har jeg ikke anset for nødvendigt — derimod er der jo en Bemyndigelse til at forlange mere end 2 Kr. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Laanenes Billighed har man jo holdt sig til, at der i § 1 h. staar, at Renten ikke maa overstige $4\frac{3}{4}$ pCt., og det har man fundet var for højt. Ja, det er ganste vist, hvis Foreningerne i Almindelighed vilde gaa til at forlange en Rente af $4\frac{3}{4}$ pCt., saa vilde det være for højt, men her er blot sat et Maksimum. Her er sat en Bestemmelse i Loven om, at Foreninger, naar de af Statskassen, saa Penge til en vis Rente, ikke maa tage en højere Rente af Foreningens Medlemmer end $4\frac{3}{4}$ pCt.; men der er selvfølgelig intet udtalt om, at de skulde tage en saa høj Rente. Derimod tror jeg, det vilde være meget uheldigt, om man vilde sætte alt for bestemte Grænser for Bestyrelsens Myndighed her i Loven. Man maa jo gaa ud fra, at Bestyrelsen vil varetage Foreningsmedlemmernes Interesse, saaledes at Laanene kunne blive saa billige som muligt. Dette beror jo meget paa, om Bestyrelsen kan indskrænke sine Administrationsomkostninger til et Minimum. Jeg havde tænkt mig, at der i Reglen ikke vil medgaa mere end 1 pCt. til Afholdelsen af Administrationsomkostningerne i disse smaa Foreninger, jeg har tænkt mig dannet. Jeg tror ikke, det vilde være heldigt, om vi fik saa Foreninger, gennemgaaende saa store som Amtsforeninger, og saa vi Smaaforeninger, vil Administrationen ganste vist ikke blive dyr, medens det er sikkert, at i de store Foreninger maa der gaa mere til. Endelig have adskillige Talere fundet Anledning til at udtale sig om Spørgsmaalet om, hvorvidt det vilde være muligt at knytte de Foreninger, hvorom Lovforslaget taler, til Andelsmejerierne. Denne Tanke forekommer mig særdeles tiltalende, og jeg fortaar ikke ret den Modstand, det fra forskellige Sider i Salen har mødt. Ganste vist, hvis man vilde mene, at Andelsmejerierne som saadanne kundne tage Løsningen af hele Spørgsmaalet i deres Haand, saa tror jeg, man skyder for højt, men det vilde vist være ganste overordentlig henigtsmæssigt at anvende Andelsmejeriernes Bestyrelse og navnlig Kassereeren til at varetage saadanne Foreningers Interesse, og da er det jo ganste naturligt, at et Andelsmejeri tager Sagen i sin Haand og siger til Medlemmerne: Lad